

Directe en indirecte rede

in narratieve en verklarende teksten

Een onderzoek naar de invloed van het gebruik van directe en indirecte rede in narratieve en verklarende teksten op het onthouden van de tekstinhoud en de informatiebron

Datum: 15-06-2018

Naam: E.S.M. Wijfjes

Studentnummer: 5657237

Opleiding: BA Taal- en cultuurstudies HR Taal en communicatie

Onderwijsinstelling: Universiteit Utrecht

Begeleider: dr. A. Eerland

Inhoudsopgave

1. Samenvatting	2
2. Inleiding	3
3. Methode	8
3.1. Design	8
3.1.1. Onafhankelijke variabelen	8
3.1.2. Afhankelijke variabelen	8
3.2. Proefpersonen	8
3.3. Materiaal	10
3.3.1. Tekst	10
3.3.2. Vragenlijst	10
3.4. Procedure	11
3.5. Data-analyse	11
4. Resultaten	12
4.1. Randomisatiecheck	12
4.2. Toetsen	12
4.2.1. Verzamelde data	12
4.2.2. Onthouden van de tekstinhoud	13
4.2.3. Onthouden van de informatiebron	13
4.2.4. Gepercipieerd begrip	14
5. Conclusie en discussie	15
5.1. Verklaring van de resultaten	15
5.1.1. Onthouden van de tekstinhoud	15
5.1.2. Onthouden van de informatiebron	15
5.1.3. Gepercipieerd begrip	16
5.2. Tekortkomingen en vervolgonderzoek	16
5.3. Conclusie	18
6. Referenties	19
7. Bijlage Materiaal	20
7.1. Survey Flow	20
7.2. Start	20
7.3. Verklarende tekst - directe rede	21
7.4. Verklarende tekst - indirecte rede	27
7.5. Narratieve tekst - directe rede	34
7.6. Narratieve tekst - indirecte rede	39
7.7. Waar gaat het onderzoek over?	45
7.8. Gegevens	45
7.9. Meer informatie	46
7.10. Afsluiting	47

1. Samenvatting

In dit onderzoek stond de vraag centraal hoe het gebruik van directe en indirecte rede het onthouden van de tekstinhoud en de informatiebron in narratieve en verklarende teksten beïnvloed. Eerder onderzoek wees uit dat het gebruik van de directe rede voor meer levendigheid van een tekst zorgt, wat een sterkere mentale representatie teweegbrengt. Bij een narratieve tekst zorgt dit voor het beter onthouden van tekstinhoud dan bij indirecte rede. Andersom zorgt deze levendigheid voor afleiding van de informatiebron. Het gebruik van indirecte rede zorgt daarom voor het beter onthouden van de informatiebron dan bij het gebruik van directe rede. Er is echter geen onderzoek naar andere tekstgenres gedaan met betrekking tot het gebruik van directe en indirecte rede en het effect hiervan op ons geheugen.

Om de onderzoeksvraag te beantwoorden is een kwantitatief onderzoek afgenomen met een narratieve en een verklarende tekst in zowel directe als indirecte rede met daarbij vragen over zowel de tekstinhoud als de informatiebron. Na analyse van de verzamelde data bleken er geen verschillen tussen het gebruik van directe en indirecte rede te zijn in het onthouden van de tekstinhoud en de informatiebron bij narratieve en verklarende teksten. Wel werd er meer van de narratieve tekst onthouden dan van de verklarende tekst.

Uit dit onderzoek blijkt dus dat het gebruik van directe of indirecte rede geen invloed heeft op het onthouden van de tekstinhoud of de informatiebron. Dit is in tegenstelling tot eerder onderzoek. Dat kan de discussie en meer onderzoek naar het gebruik van directe en indirecte rede aanzwengelen, zodat er meer inzicht komt in de effecten van directe en indirecte rede op mentale representaties en het geheugen.

2. Inleiding

2.1. Aanleiding

Wanneer iemand vertelt wat een ander gezegd heeft, kan dit gebeuren in de directe of de indirecte rede. Directe rede is volgens Tannen (1986) een presentatie van spraak als een dialoog in eerste persoon, bijvoorbeeld: 'Hij zei: "Het raam staat open."' Indirecte rede daarentegen is het presenteren van spraak als een dialoog in derde persoon, bijvoorbeeld: 'Hij zei dat het raam openstaat.' Hoewel de informatie in de twee voorbeelden precies hetzelfde is, is de formulering anders. Dit kan van invloed zijn op zowel het onthouden van de informatie als op het taalbegrip. Het doel van dit onderzoek is dan ook om meer informatie te verkrijgen over de invloed van het gebruik van de directe en de indirecte rede op het geheugen.

2.2. Theoretisch kader

Taalbegrip wordt bewerkstelligd door het vormen van een situatiemodel. Zwaan en Rapp (2006) beschrijven hoe taal verwerkt wordt op drie niveaus. Dit zijn de precieze weergave van de tekst (*surface structure*), de informatie in de tekst en de verbanden ertussen (*textbase*) en als laatste het situatiemodel, waarbij voorkennis en de mentale representatie van de tekst samengevoegd worden. Een mentale representatie is een mentale voorstelling van het gezegde. De vorming van het situatiemodel wordt volgens Eerland, Engelen en Zwaan (2013) beïnvloed door taalkundige signalen. Dit zijn onder andere woorden en zinsconstructies. Directe en indirecte rede behoren ook tot deze groep taalkundige signalen.

Directe en indirecte rede geven een expliciet verschil op het eerste niveau van de tekst (*surface structure*). Dit verschil zorgt ervoor dat de informatie in de directe rede anders verwerkt wordt op het tweede niveau van de tekst (*textbase*) dan dezelfde informatie in de indirecte rede (Zwaan & Rapp, 2006).

Uit onderzoek van Eerland, Engelen en Zwaan (2013) blijkt daarnaast dat het gebruik van directe rede leidt tot een sterkere mentale representatie van wat gezegd wordt dan wanneer indirecte rede gebruikt wordt. Het situatiemodel wordt dus beïnvloed door de *textbase*. Dit komt doordat directe rede als levendiger wordt beschouwd dan indirecte rede. Daarnaast blijkt dat het gebruik van indirecte rede juist zorgt voor het beter onthouden wie wat gezegd heeft, oftewel *source memory* (Eerland & Zwaan, 2018). Dit kan zijn doordat de aandacht niet afgeleid wordt van de informatiebron.

Eerland en Zwaan (2018) vermelden hiernaast dat het onthouden van de informatiebron – wie wat gezegd heeft – cruciaal is voor de interpretatie van de tekstinhoud. Dit is dus van grote invloed op het situatiemodel, het derde niveau van tekstverwerking die Zwaan en Rapp (2006) beschrijven. Als we bijvoorbeeld de zin in de indirecte rede 'Hij zei dat het raam openstaat.' nemen, wordt een situatiemodel geschetst van iemand van het mannelijk geslacht die zegt dat het raam openstaat. Als we de zin in de directe rede 'Hij zei: "Het raam staat open."' nemen, wordt een situatiemodel geschetst waarbij iemand van het mannelijk geslacht iets zegt en dat het raam openstaat. De link tussen de bron en de informatie is minder sterk, waardoor mensen minder goed zijn in het onthouden van de bron.

Dit verschil in directe en indirecte rede voor zowel het onthouden van de tekstinhoud als voor het onthouden van de informatiebron, kan gezocht worden op het niveau van de *surface structure*. Beide voorbeeldzinnen bestaan uit de hoofdzin: 'Hij zei' en de bijzin: 'dat het raam openstaat' of de bijzin 'het raam staat open'. Het verschil zit hier dus in de bijzin. De bijzin van de zin in de indirecte rede 'dat het raam openstaat' heeft de woorden in bijzinvolgorde staan, terwijl de zin in de directe rede 'het raam staat open' de woorden in hoofdzinvolgorde heeft staan. Troost, Jansen en Sanders (2008) stellen dat de hoofdzin het kader voor de rest van de zin structureert (*frame structuring*). Dit is dus van belang voor het begrijpen van de bijzin en daarmee het schetsen van het situatiemodel. Daarom wordt de hoofdzin extra goed verwerkt. Bij het lezen van de bijzin in de directe rede, die de woorden in hoofdzinvolgorde heeft staan, worden de hersenen als het ware voor de gek gehouden. De bijzin heeft de woorden in hoofdzinvolgorde staan, waardoor de hersenen de bijzin ook als hoofdzin kunnen verwerken. De eerste hoofdzin raakt daardoor wat meer op de achtergrond tijdens het schetsen van het situatiemodel.

Het onderzoek van Eerland en Zwaan (2018) is beperkt gebleven in het gebruik van verschillende soorten teksten. Er zijn namelijk alleen narratieve, fictionele teksten gebruikt voor het onderzoek. Onderzoek met gebruik van andere tekstgenres is nog niet gedaan. Zo zou het bijvoorbeeld kunnen zijn dat het gebruik van directe of indirecte rede in verklarende teksten - teksten met als doel om de lezer iets uit te leggen of te overtuigen (Zwaan & Rapp, 2006) - een andere invloed heeft op het onthouden van de tekstinhoud en de informatiebron.

Verklarende teksten worden volgens Wolfe (2005) als minder levendig beschouwd dan narratieve teksten. Dit komt veelal door het verschil in doel – vermaken tegenover verklaren - het verschil in tekstonderwerp en de manier van schrijven. De sterkere levendigheid van een narratieve tekst leidt tot een sterkere mentale representatie (Eerland, Engelen & Zwaan, 2013) dan de minder sterke levendigheid van een verklarende tekst.

In een verklarende tekst moet de lezer vaak meer overtuigd worden van de boodschap dan in een narratieve tekst. Het is geen fictie, waarbij het niet uitmaakt of wat er gezegd wordt waarheid is. Bij een verklarende tekst is deze overtuiging wel van belang om de boodschap goed over te brengen. De lezer moet aannemen dat wat er gezegd wordt waarheid is. Wanneer dit niet het geval is, dan zal de lezer de tekst niet serieus nemen en de boodschap niet willen aannemen, noch onthouden. De boodschap komt dan niet over. Om de lezer te overtuigen moeten er argumenten gegeven worden. Een soort argument om een lezer te overtuigen is een argument op basis van autoriteit (Hoeken, Hornikx, & Hustinx, 2012). Er wordt een bron genoemd, die autoriteit en dus overtuigingskracht heeft. Het onthouden van de informatiebron is daarom van belang.

Elke tekstschrijver wil een boodschap overbrengen en wil dat dit goed gebeurt. Daarom is het van belang dat er meer inzicht komt in het overbrengen, begrijpen en onthouden van een boodschap. Zo weten ook schrijvers van teksten van een verklarend genre of zij hun boodschap in de directe of juist in de indirecte rede moeten brengen.

Daarnaast is het voor docenten en hun leerlingen en studenten van belang om te weten van welk tekstgenre en in welk type rede geschreven, zij het meeste onthouden. Als blijkt dat zij meer onthouden van een tekst in de directe rede, is het voor bijvoorbeeld studieboeken belangrijk om de teksten meer in de directe rede te zetten. Dit alles om de student te helpen sneller informatie op te slaan.

2.3. Onderzoeksvraag en hypothesen

De onderzoeksvraag luidt dan ook als volgt:

"Wat is het verschil tussen de directe en de indirecte rede bij narratieve en verklarende teksten met betrekking tot het onthouden van de tekstinhoud en de informatiebron?"

Bij deze onderzoeksvraag is het aan de hand van de literatuur mogelijk om hypothesen op te stellen. Doordat de directe rede als levendiger wordt beschouwd dan indirecte rede en er daardoor een sterkere mentale representatie kan ontstaan, wordt er, net als in het onderzoek van Eerland, Engelen en Zwaan (2013), een hoofdeffect van type rede verwacht. Daarom luiden de hypothesen 1a en 1b:

Hypothese 1a: *"In een narratieve tekst wordt er bij het gebruik van de directe rede meer onthouden van de tekstinhoud dan bij het gebruik van de indirecte rede."*

Hypothese 1b: *"In een verklarende tekst wordt er bij het gebruik van de directe rede meer onthouden van de tekstinhoud dan bij het gebruik van de indirecte rede."*

Doordat een narratieve tekst op zichzelf levendiger is dan een verklarende tekst, kan er een sterkere mentale representatie ontstaan (Wolfe, 2005; Eerland, Engelen, & Zwaan, 2013). Doordat deze levendigheid versterkt wordt door het gebruik van directe rede, wordt er geen interactie-effect verwacht van genre en rede op het onthouden van de tekstinhoud. Wel wordt er een hoofdeffect van genre verwacht. Daarom luiden de hypothesen 2a en 2b:

Hypothese 2a: *"In een narratieve tekst wordt er bij het gebruik van de directe rede meer onthouden van de tekstinhoud dan in een verklarende tekst met het gebruik van de directe rede."*

Hypothese 2b: *"In een narratieve tekst wordt er bij het gebruik van de indirecte rede meer onthouden van de tekstinhoud dan in een verklarende tekst met het gebruik van de indirecte rede."*

Echter zorgt de levendigheid van een tekst, door het gebruik van de directe rede, ervoor dat de aandacht afgeleid kan worden van de informatiebron (Eerland & Zwaan, 2018). Er wordt dus wederom een hoofdeffect van type rede verwacht. Daarom luiden de hypothesen 3a en 3b:

Hypothese 3a: *"In een narratieve tekst wordt er bij het gebruik van de indirecte rede meer onthouden van de informatiebron dan bij het gebruik van de directe rede."*

Hypothese 3b: *"In een verklarende tekst wordt er bij het gebruik van de indirecte rede meer onthouden van de informatiebron dan bij het gebruik van de directe rede."*

Bij een verklarende tekst is het meer van belang om te weten wie de informatie geeft. Ook heeft een verklarende tekst minder levendigheid en daardoor minder afleiding van de informatiebron dan een narratieve tekst (Wolfe, 2005; Eerland & Zwaan, 2018). Hierdoor kan er meer nadruk liggen op de informatiebron. Dit effect wordt versterkt door het gebruik van de indirecte rede. Daarom wordt er geen interactie-effect verwacht van genre en rede op het onthouden van de informatiebron, maar wel een hoofdeffect van genre op het onthouden van de informatiebron. De hypothesen 4a en 4b luiden dus:

Hypothese 4a: *"In een verklarende tekst wordt er bij het gebruik van indirecte rede meer onthouden van de informatiebron dan in een narratieve tekst met het gebruik van indirecte rede."*

Hypothese 4b: *"In een verklarende tekst wordt er bij het gebruik van directe rede meer onthouden van de informatiebron dan in een narratieve tekst met het gebruik van indirecte rede."*

Doordat een verklarende tekst vaak lastiger taalgebruik heeft en als minder levendig wordt beschouwd (Wolfe 2005), wordt een hoofdeffect van genre op begrip verwacht. Er is geen reden om op voorhand aan te nemen dat het gebruik van de directe of de indirecte rede van invloed is op het gepercipieerde begrip. Daarom worden er geen hoofdeffect van type rede, noch een interactie-effect van genre en rede voorspeld. Vanwege de verwachting van het hoofdeffect van genre op gepercipieerd begrip luidt hypothese 5:

Hypothese 5: *"Het gepercipieerde begrip is bij het lezen van een verklarende tekst moeilijker dan bij het lezen van een narratieve tekst."*

3. Methode

3.1. Design

3.1.1. Onafhankelijke variabelen

Dit onderzoek heeft een 2x2 design.

De eerste onafhankelijke variabele is het tekstgenre, dus een narratieve tekst en een verklarende tekst.

De tweede onafhankelijk variabele is het type rede, dus het gebruik van de directe of de indirecte rede.

3.1.2. Afhankelijke variabelen

De afhankelijke variabelen zijn de hoeveelheid onthouden tekstinhoud en de hoeveelheid onthouden informatiebronnen. Dit wordt getest met meerkeuzevragen, zodat de tekstinhoud en de informatiebron herkend moeten worden en niet gereproduceerd.

3.2. Proefpersonen

Aan het onderzoek namen 171 proefpersonen deel, waarvan 88 Nederlandstalige proefpersonen het onderzoek volledig hebben afgerond. Deze proefpersonen werden verzameld binnen mijn eigen kennissenkring. Dit waren dus familieleden, vrienden en medestudenten. De leeftijd van de proefpersonen was 18 tot 31 jaar. Daarnaast had geen enkele proefpersoon de manipulatie van het onderzoek door. De proefpersonen werden door middel van het programma *Qualtrics* willekeurig toegewezen aan de condities. In Tabel 1 is de verdeling van de proefpersonen over de condities te vinden. Deze verdeling is op basis van geslacht, opleiding, het wel of niet hebben van dyslexie en het gebruikte apparaat om het onderzoek in te vullen.

Tabel 1.

Verdeling van Geslacht, Hoogstgenoten Opleiding, Dyslexie en Apparaat over Conditie en Totaal (*N*: aantal waarnemingen)

		Verklarend		Narratief		Totaal
		Direct	Indirect	Direct	Indirect	
		(n = 18)	(n = 23)	(n = 23)	(n = 24)	(N = 88)
Geslacht	Man	8	11	9	7	35
	Vrouw	10	12	14	17	53
Hoogstgenoten Opleiding	Basisonderwijs	0	0	1	0	1
	Havo	1	0	0	0	1
	Vwo	1	4	4	1	10
	Mbo	0	0	2	1	3
	Hbo	5	3	0	2	10
	Wo	11	16	16	20	63
Dyslexie	Ja	2	3	2	1	8
	Nee	16	20	21	23	80
Apparaat	Laptop	6	6	5	5	22
	Desktop	0	1	1	1	3
	Smartphone	12	16	17	18	63

3.3. Materiaal

3.3.1. Tekst

De twee onafhankelijke variabelen hadden beide twee condities. Er waren dus in totaal vier verschillende teksten:

- Een narratieve tekst in de directe rede
- Een narratieve tekst in de indirecte rede
- Een verklarende tekst in de directe rede
- Een verklarende tekst in de indirecte rede

De narratieve teksten bevatten hetzelfde verhaal, maar werden bewerkt, zodat zij in verschillende rede stonden. Hetzelfde gold voor de verklarende tekst. De teksten hadden allen een lengte van respectievelijk 910 woorden (narratief, direct), 972 woorden (narratief, indirect) 1006 woorden (verklarend, direct) en 1030 woorden (verklarend, indirect). De narratieve tekst was een scène uit het vertaalde boek *Heer van de vliegen* [*Lord of the flies*] van William Golding (1954, pp. 27-30). De verklarende tekst was een deel van een achtergrondartikel over de strijd tegen drugscriminaliteit in Nederland van de nieuwswebsite www.nu.nl (Kragten, 2018).

3.3.2. Vragenlijst

Om het geheugen te testen op het onthouden van de tekstinhoud werden er zes meerkeuzevragen gesteld. Dit waren vragen als: "*Wat is een nadeel van legalisering van drugs?*"

Om het geheugen te testen op het onthouden van de informatiebron werden er twaalf meerkeuzevragen gesteld. Deze vragen werden zowel in de directe rede als in de indirecte rede gesteld om beïnvloeding van de rede waarin de vragen staan te reduceren. Dit waren vragen als: "*Wie vergeleek bewustwording van drugscriminaliteit met het eten van vlees?*"

Als laatste werden er vragen gesteld over het gepercipieerde begrip; hoe begrijpelijk de proefpersonen de gelezen tekst vonden. Ook werden er demografische gegevens verzameld.

3.4. Procedure

De proefpersonen werden via een persoonlijk bericht op WhatsApp gevraagd om mee te doen aan het onderzoek middels onderstaande tekst:

"Hey! Wil jij mij helpen om mijn scriptie te schrijven en af te studeren?

Neem dan even de tijd om deel te nemen aan mijn onderzoek via deze link:

https://uusocsci.au1.qualtrics.com/jfe/form/SV_2oFFwWa7CupheBL

Ik zal je erg dankbaar zijn!"

Wanneer de proefpersonen op de hyperlink klikten, werden zij naar het onderzoek in het onlineprogramma *Qualtrics* geleid. De proefpersonen werden gevraagd om rustig een tekst door te lezen en hier vragen over te beantwoorden (Bijlage 7.2). Dan kregen zij een van de vier teksten te lezen die in drie stukken was gedeeld. Dit was om de tekst niet te lang en de vragen niet te moeilijk te maken. Na elk stuk tekst gelezen te hebben, beantwoordden zij steeds zes vragen over de tekstinhoud alsook de informatiebron (Bijlage 7.3 t/m 7.6). Na de tekst met de vragen, beantwoordden zij de vragen over begrip, het herkennen van de tekst, het gebruikte apparaat, waar zij dachten waar het onderzoek over ging en de demografische gegevens leeftijd, geslacht, hoogstgenoten opleiding, het al dan niet hebben van dyslexie en hun moedertaal (Bijlage 7.8). Daarna kregen zij nog de mogelijkheid om opmerkingen en hun gegevens achter te laten (Bijlage 7.9) De proefpersonen deden ongeveer 10 minuten over het invullen van het gehele onderzoek. Het gehele experiment is te vinden in de Bijlage Materiaal (7)

3.5. Data-analyse

Door middel van het statistiekprogramma SPSS werden een randomisatiecheck en drie 2x2-ANOVAs uitgevoerd.

De randomisatiecheck werd uitgevoerd om te controleren of de proefpersonen gelijkmatig over de condities verdeeld waren.

De eerste 2x2-ANOVA toetste de hoofdeffecten van genre en rede op het onthouden van de tekstinhoud en een mogelijk interactie-effect. De tweede 2x2-ANOVA toetste de hoofdeffecten van genre en rede op onthouden van de informatiebron en een mogelijk interactie-effect. De derde en laatste 2x2-ANOVA toetste de hoofdeffecten van genre en rede op gepercipieerd begrip en een mogelijk interactie-effect.

4. Resultaten

4.1. Randomisatiecheck

Eerst is er met behulp van de Chi-kwadraattest gecontroleerd of er invloed kan zijn van andere factoren op de uitkomsten per conditie. Het bleek dat de condities vergelijkbaar waren qua geslacht ($\chi^2 (3) = 1.918, p = 0.59$), leeftijd ($\chi^2 (36) = 37.078, p = 0.42$), hoogstgenoten opleiding ($\chi^2 (15) = 21.035, p = 0.14$), het al dan niet hebben van dyslexie ($\chi^2 (4) = 1.858, p = 0.60$), herkenning van de tekst ($\chi^2 (2) = 0.228, p = 0.89$) en het gebruikte apparaat om het onderzoek in te vullen ($\chi^2 (6) = 1.679, p = 0.95$). Daarom is er geen reden om aan te nemen dat er op voorhand al een verschil is tussen de condities.

4.2. Toetsen

4.2.1. Verzamelde data

Om de onderzoeksvraag te beantwoorden zijn er verscheidene toetsen gedaan. Dit is gebeurd aan de hand van de hypothesen. In Tabel 2 zijn de gemiddelden en standaarddeviaties van de afhankelijke variabelen per conditie weergegeven. Zowel van de twaalf vragen over de informatiebron als de zes vragen over de tekstinhoud per conditie zijn er somscores berekend.

Tabel 2.

Gemiddelden (en Standaarddeviaties) van Somscore op Onthouden van Tekstinhoud, Somscore op Onthouden van Informatiebron en Gepercipieerd Begrip per Conditie, Tekstsoort en Totaal (*N: aantal waarnemingen*)

			Tekstinhoud	Informatiebron	Gepercipieerd begrip
Verklarend	Direct	(n = 18)	3.17 (1.47)	6.78 (2.67)	2.94 (1.39)
	Indirect	(n = 23)	3.00 (1.34)	6.74 (2.40)	3.70 (1.49)
	Totaal	(n = 41)	3.07 (1.39)	6.76 (2.49)	3.37 (1.48)
Narratief	Direct	(n = 23)	5.13 (1.29)	8.22 (3.00)	2.96 (1.55)
	Indirect	(n = 24)	5.54 (.59)	7.38 (2.92)	3.48 (1.83)
	Totaal	(n = 47)	5.34 (1.01)	7.79 (2.96)	3.22 (1.70)
Totaal	Direct	(n = 41)	4.27 (1.67)	7.59 (2.92)	2.95 (1.47)
	Indirect	(n = 47)	4.30 (1.64)	7.06 (2.67)	3.59 (1.59)
	Totaal	(N = 88)	4.28 (1.65)	7.31 (2.78)	3.29 (1.59)

4.2.2. Onthouden van de tekstinhoud

Uit de eerste 2x2-ANOVA blijkt dat er geen interactie-effect is van genre en rede op het onthouden van de tekstinhoud ($p = .27$). Ook is er geen hoofdeffect van type rede op het onthouden van de tekstinhoud ($p = .64$). Hypothesen 1a *"In een narratieve tekst wordt er bij het gebruik van de directe rede meer onthouden van de tekstinhoud dan bij het gebruik van de indirecte rede."* en 1b *"In een verklarende tekst wordt er bij het gebruik van de directe rede meer onthouden van de tekstinhoud dan bij het gebruik van de indirecte rede."* worden daardoor niet ondersteund. Wel is er een hoofdeffect van tekstgenre op het onthouden van de tekstinhoud ($p < .001$).

Om dit hoofdeffect verder te onderzoeken is een post-hoc-LSD-test uitgevoerd. Hieruit blijkt dat er een significant verschil is tussen de scores voor het onthouden van de tekstinhoud bij de verklarende directe tekst en de narratieve directe tekst van 1.96 ($p < .001$).

Ook is er een significant verschil tussen de scores voor het onthouden van de tekstinhoud bij de verklarende directe tekst en de narratieve indirecte tekst van 2.38 ($p < .001$).

Verder is er een significant verschil tussen de scores voor het onthouden van de tekstinhoud bij de verklarende indirecte tekst en de narratief directe tekst van 2.13 ($p < .001$).

Als laatste is er een significant verschil tussen de scores voor het onthouden van de tekstinhoud bij de verklarende indirecte tekst en de narratieve indirecte tekst van 2.54 ($p < .001$).

Zoals te zien is in Tabel 2 wordt er van een narratieve tekst meer van de inhoud onthouden dan van een verklarende tekst. Dit ondersteunt de hypothesen 2a *"In een narratieve tekst wordt er bij het gebruik van de directe rede meer onthouden van de tekstinhoud dan in een verklarende tekst met het gebruik van de directe rede."* en 2b *"In een narratieve tekst wordt er bij het gebruik van de indirecte rede meer onthouden van de tekstinhoud dan in een verklarende tekst met het gebruik van de indirecte rede."*

4.2.3. Onthouden van de informatiebron

Uit de tweede 2x2-ANOVA blijkt dat er geen interactie-effect is van genre en rede op het onthouden van de informatiebron ($p = .50$). Ook is er geen hoofdeffect van rede op het onthouden van de informatiebron ($p = .46$). Er is dus geen ondersteuning gevonden voor de hypothesen 3a *"In een narratieve tekst wordt er bij het gebruik van de indirecte rede meer onthouden van de informatiebron dan bij het gebruik van de directe rede."* en 3b *"In een verklarende tekst wordt er bij het gebruik van de indirecte rede meer onthouden van de informatiebron dan bij het gebruik van de directe rede."*

Verder is er geen hoofdeffect van tekstgenre op het onthouden van de informatiebron gevonden ($p = .08$). De hypothesen 4a "*In een verklarende tekst wordt er bij het gebruik van de indirecte rede meer onthouden van de informatiebron dan in een narratieve tekst met het gebruik van de indirecte rede.*" en 4b "*In een verklarende tekst wordt er bij het gebruik van de directe rede meer onthouden van de informatiebron dan in een narratieve tekst met het gebruik van de indirecte rede.*" worden dus niet ondersteund.

4.2.4. Gepercipieerd begrip

Uit de derde en laatste 2x2-ANOVA blijkt dat er geen interactie-effect is van genre en rede op het gepercipieerde begrip van de tekst ($p = .74$). Ook blijkt er geen hoofdeffect van het tekstgenre op het gepercipieerde begrip ($p = .77$), noch van de rede op het gepercipieerde begrip ($p = .07$). Hypothese 5: "*Het gepercipieerde begrip is bij het lezen van een verklarende tekst moeilijker dan bij het lezen van een narratieve tekst.*" wordt dus niet ondersteund.

5. Conclusie en discussie

5.1. Verklaring van de resultaten

Na het uitvoeren van het experiment en het analyseren van de data, is het mogelijk om een antwoord te geven op de onderzoeksvraag: *"Wat is het verschil tussen de directe en de indirecte rede bij narratieve en verklarende teksten met betrekking tot het onthouden van de tekstinhoud en de informatiebron?"* Dit gebeurt aan de hand van de resultaten en de literatuur.

5.1.1. Onthouden van de tekstinhoud

De resultaten laten zien dat het in zowel een verklarende als een narratieve tekst voor het onthouden van de tekstinhoud niet uitmaakt of dit in de directe of in de indirecte rede gebeurt. Dit is anders dan wat Eerland Engelen en Zwaan (2013) melden. Een verklaring hiervoor kan zijn dat de vorming van het situatiemodel beïnvloed wordt door meerdere taalkundige signalen. Ook de levendigheid van een tekst wordt niet alleen maar gekenmerkt door het gebruik van directe rede. Het gebruik van stijlfiguren, de manier van spreken, de woordvolgorde, kortom elk taalkundig signaal kan van invloed zijn op de levendigheid van de tekst en de vorming van het situatiemodel.

Uit de resultaten blijkt er echter wel een hoofdeffect van tekstgenre op het onthouden van de tekstinhoud te zijn. Van de narratieve tekst wordt er zowel in de directe als in de indirecte rede meer onthouden van de tekstinhoud dan van de verklarende tekst in zowel de directe als de indirecte rede. Dit komt overeen met het onderzoek van Wolfe (2005). Een narratieve tekst is op zichzelf levendiger dan een verklarende tekst, waardoor er een sterkere mentale representatie kan ontstaan. Het tekstgenre heeft dus meer invloed dan het gebruik van de directe of de indirecte rede voor het onthouden van de tekstinhoud.

5.1.2. Onthouden van de informatiebron

In tegenstelling tot het eerdere onderzoek van Eerland, Engelen en Zwaan (2013), die stellen dat het gebruik van de indirecte rede ervoor zorgt dat de informatiebron beter onthouden wordt, blijkt er uit de resultaten dat er geen verschil is in het gebruik van de directe of de indirecte rede voor het onthouden van de informatiebron in zowel narratieve als verklarende teksten. Dit is te verklaren doordat de vorming van het situatiemodel beïnvloed wordt door meerdere taalkundige signalen. De levendigheid van de tekst, die ervoor zorgt dat de aandacht afgeleid wordt van de informatiebron, wordt niet alleen maar gekenmerkt door het gebruik van directe rede. Ook andere taalkundige signalen kunnen van invloed zijn op de levendigheid van de tekst en de vorming van het situatiemodel.

5.1.3. Gepercipieerd begrip

Als laatste blijkt dat het voor het gepercipieerde begrip van de lezer niet uitmaakt welk tekstgenre deze leest, noch in welke rede de tekst geschreven is. Het gepercipieerde begrip is namelijk overal gelijk. Dit is ook in tegenstelling tot Wolfe (2005), die stelt dat verklarende teksten moeilijker te begrijpen zijn dan narratieve teksten. Een verklaring hiervoor is het verschil in onderwerp en dat de verklarende tekst weinig zeer moeilijke woorden bevatte, waardoor deze als goed te begrijpen werd beschouwd. Voor de verdere resultaten kan het gelijke gepercipieerde begrip gelinkt worden aan het feit dat er weinig verschillen zijn in het onthouden van tekstinhoud en informatiebron. Het kan zijn dat het gepercipieerde begrip en het onthouden van de tekstinhoud en de informatiebron samenhangen.

5.2. Tekortkomingen en vervolgonderzoek

Zoals er aan elk onderzoek haken en ogen zitten, heeft ook dit onderzoek een aantal tekortkomingen. Ten eerste het meten van de afhankelijke variabelen. Voor het gemak is er getest met meerkeuzevragen over het onthouden van de tekstinhoud en de informatiebronnen. Dit zorgde ervoor dat de proefpersoon de inhoud of informatiebron alleen maar hoefde te herkennen in plaats van deze te reproduceren. Zo werd er op een andere manier geleerd en beantwoord en kan het zijn dat er minder van de tekst onthouden werd dan men idealiter zou willen. In het vervolg zou dit bijvoorbeeld met open vragen of door het verhaal (hardop) te laten reproduceren, al dan niet aan de hand van vragen, getest kunnen worden.

Verder zitten er moeilijkheden aan de gebruikte teksten. Er zijn voor de vier condities twee verschillende teksten gebruikt. Deze werden gemanipuleerd en zijn daarom een minder goed praktijkvoorbeeld dan wat er normaal aan teksten voorkomt. De teksten verschilden van inhoud en onderwerp. De inhoud van de tekst kan mensen wel of niet aanspreken. Dit kan ook van invloed zijn op hoe aandachtig mensen een tekst lezen en hoeveel zij ervan onthielden. In het vervolg zou het goed zijn om deze invloed zo klein mogelijk te maken. Zo kunnen er veel meer en eventueel kortere teksten gebruikt worden, kan er gevraagd worden naar wat de lezer zelf van het onderwerp vindt en kunnen teksten van verschillende genres met hetzelfde onderwerp gebruikt worden. Hiervoor is het nodig om meer proefpersonen deel te laten nemen aan het onderzoek.

Het is jammer dat er maar 88 proefpersonen het onderzoek daadwerkelijk hebben afgerond, terwijl er 171 proefpersonen deel hebben genomen aan het onderzoek. Dit viel te verwachten, omdat het onderzoek digitaal verspreid is. Echter had er veel meer data verzameld kunnen worden. Het gebrek aan motivatie kan liggen aan de lengte van het onderzoek. Daarom is het in het vervolg van belang om een onderzoek zo kort mogelijk te houden en eventueel een tegenprestatie te stellen tegenover het daadwerkelijk invullen van het onderzoek. Ook is het aanhoudend vragen aan een proefpersoon aan te raden, echter kan dit averechts werken. Daarnaast is dit lastig te controleren, aangezien het onderzoek anoniem werd afgenomen. De responsie zou verder omhoog kunnen door mensen op straat of bij een bijeenkomst het onderzoek op papier of digitaal in te laten vullen.

Tevens is er bij het aanbieden van de vragen van elk tekstfragment geen willekeurige volgorde aangehouden voor het stellen van de vragen. Hierdoor kon de eerdere vraag van invloed zijn op het gegeven antwoord van de vraag die erna kwam. Bij vervolgonderzoek is het aan te raden dit wel op te nemen in het experiment.

Ook kunnen mensen beïnvloed zijn doordat zij na het lezen van het eerste tekstfragment niet precies wisten waar de vragen over zouden gaan, maar na het beantwoorden van die vragen konden zij dat wel raden voor het tweede en het derde tekstfragment. Zo kan het zijn dat de vragen van het tweede en het derde tekstfragment beter gemaakt werden, omdat mensen meer gingen focussen op wat zij dachten waar de vragen over zouden gaan. Om dit gelijk te trekken kan er in het vervolg een proeftekst met vragen afgenomen worden, zodat de proefpersonen beter weten wat hen te wachten staat. Het is ook mogelijk om de proefpersoon bij elk tekstfragment een ander soort vragen te stellen. Bijvoorbeeld de eerste over tekstinhoud en de volgende over informatiebron. Als laatste is het mogelijk om de proefpersonen een tekst in zijn geheel aan te bieden en daarna vragen te laten beantwoorden, zodat zij niet expres specifieke informatie uit de tekst zullen proberen te onthouden.

Als laatste konden de omstandigheden van de afname van het onderzoek niet gecontroleerd worden. De proefpersonen konden overall, op elk moment, met een digitaal apparaat het onderzoek invullen. Hierdoor is het niet mogelijk om te weten hoe goed een proefpersoon zich kon concentreren. In het vervolg zou een onderzoek als deze aan veel mensen tegelijk in een grote zaal afgenomen moeten worden, waarbij de onderzoeker de omstandigheden kan controleren.

Er kan nogmaals kritisch gekeken worden naar eerder onderzoek. Dit is om te kijken waarin de onderzoeksresultaten verschillen en waarom zij van elkaar verschillen. Directe en indirecte rede lijken geen invloed te hebben op wat mensen onthouden van de tekstinhoud en de informatiebron, maar wanneer er sprake is van een verschillend genre is er zeker wel invloed. Ook blijft de vraag of andere soorten teksten beïnvloed worden door het gebruik van de directe of de indirecte rede.

5.3. Conclusie

Al met al kan er naar aanleiding van dit onderzoek gesteld worden dat het gebruik van de directe en de indirecte rede weinig invloed hebben op het onthouden van de tekstinhoud en de informatiebron in narratieve en verklarende teksten. Er zijn wel verschillen tussen de twee genres gevonden. Van de narratieve tekst wordt zowel in de directe als in de indirecte rede meer onthouden van de tekstinhoud dan van de verklarende tekst in zowel de directe als de indirecte rede. Door het verschil in uitkomsten van dit onderzoek en eerder onderzoek is het van belang om eerder onderzoek te heroverwegen en eventueel te reproduceren. Zo kunnen de bevindingen van dit en van eerder onderzoek gestaafd worden aan de hand van meer bewijzen.

6. Referenties

- Eerland, A., Engelen, J. A. A., & Zwaan, R. A. (2013). The influence of direct and indirect speech on mental representations. *PLOS One*, *8*(6). doi:10.1371/journal.pone.0065480
- Eerland, A., & Zwaan, R. A. (2018). The influence of direct and indirect speech on source memory. *Collabra: Psychology*, *4*(1). doi:10.1525/collabra.123
- Golding, W. G. (1954). *Heer van de vliegen* [Lord of the Flies] (H. Damsma & N. Miedema, Vert.), (pp. 27-30). Amsterdam: Stichting CPNB.
- Hoeken, H., Hornikx, J., & Hustinx, L. (2012). Documentontwerp en systematische verwerking: de kracht van argumenten. In *Overtuigende Teksten* (pp. 117-150). Bussum: Coutinho.
- Kragten, T. (2018, 14 april). Strijd tegen drugscriminaliteit: Moeten gebruikers in de spiegel kijken? Geraadpleegd op 15 april 2018, op <https://www.nu.nl/weekend/5220497/strijd-drugscriminaliteit-moeten-gebruikers-in-spiegel-kijken.html>
- Tannen, D. (1986). Direct and indirect speech. In D. Tannen, & F. Coulmas (Red.), *Introducing constructed dialogue in Greek and American conversational and literary narratives* (pp. 311-322). Berlijn: Mouton.
- Troost, C., Jansen, F., & Sanders, T. (2008). Bepaalt cognitieve economie de plaats van temporele en causale bijzinnen? Een corpus-onderzoek naar principes achter tekstproductie. *Tijdschrift Voor Taalbeheersing*, *30*(1), 75-88.
doi:10.5117/TVT2008.1.TROO
- Wolfe, M. B. (2005). Memory for narrative and expository text: Independent influences of semantic associations and text organization. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition*, *31*(2), 359-364. doi:10.1037/0278-7393.31.2.359
- Zwaan, R. A., & Rapp, D. N. (2006). Discourse comprehension. In M. J. Traxler, & M. A. Gernsbacher (Red.), *Handbook of psycholinguistics* (pp. 725-764). San Diego, CA: Elsevier. doi:10.1016/B978-012369374-7/50019-5

7. Bijlage Materiaal

7.1. Survey Flow

Start (1 vraag)	
Randomizer (Elementen even vaak aanbieden, één per proefpersoon)	Verklarende tekst – directe rede (19 vragen)
	Verklarende tekst – indirecte rede (19 vragen)
	Narratieve tekst – directe rede (20 vragen)
	Narratieve tekst – indirecte rede (20 vragen)
Waar gaat het onderzoek over? (1 vraag)	
Gegevens (6 vragen)	
Meer informatie (2 vragen)	
Afsluiting	

7.2. Start

Hartelijk dank dat u wilt meewerken aan dit onderzoek voor mijn bachelor eindwerkstuk.

U krijgt zo meteen een tekst te lezen die opgedeeld is in fragmenten. Lees deze aandachtig door. Na elk fragment krijgt u een aantal vragen over de tekst. Probeer deze zo goed mogelijk te beantwoorden. Als laatste beantwoordt u nog een aantal achtergrondvragen.

Als u meer wilt weten over dit onderzoek, kunt u dit aan het einde van de vragenlijst aangeven.

Nogmaals hartelijk dank voor uw medewerking. Else Wijfjes.

Page Break

De gegevens uit dit onderzoek worden anoniem verwerkt. Toch is het van belang dat elke deelnemer een persoonlijk ID heeft, bijvoorbeeld als er problemen optreden bij het invullen van dit onderzoek. Geef daarom de eerste drie letters van uw woonplaats en de laatste drie cijfers van uw telefoonnummer op.*

7.3. Verklarende tekst - directe rede

Strijd tegen drugscriminaliteit: Moeten gebruikers in de spiegel kijken?

Draagt de gebruiker van drugs zoals XTC en wiet verantwoordelijkheid in de bestrijding van georganiseerde drugsmisdaad, of niet? Die discussie kwam deze week op gang. De gebruiker zou zich meer bewust moeten worden dat hij met zijn consumptie een wereld van illegale drugshandel financiert, maar is die bewering terecht? We vragen het Thomas Aling van de Nationale Recherche; Shamiro van der Geld, nachtburgemeester van Amsterdam; Toine Spapens, hoogleraar Criminologie aan de Universiteit van Tilburg; en Luuk Olsthoorn van het Centrum Criminaliteitspreventie en Veiligheid.

Thomas Aling van de Nationale Recherche stelt: "De drugstoevoer uit productielanden als Colombia is toegenomen en daarmee ook de mogelijkheid om geld te verdienen, en als de vraag blijft komen, blijft het aanbod komen." Daarom zouden drugsgebruikers zich bewuster moeten worden van het criminele circuit dat de drugs verschaft.

Bij dit criminele circuit kan gedacht worden aan de reeks liquidaties in Amsterdam rond de 'mocro-maffia'. Zo werd in januari de de 29-jarige Anass el Ajjoudi, een bekende van de politie en justitie, doodgeschoten in Amsterdam Zuid. Aling stelt: "Men ziet de liquidaties en denkt: "Och wat erg allemaal", maar wanneer ze dan zelf een pil slikken lijken ze dat erge toch te zijn vergeten."

Ook worden regelmatig vondsten gedaan van drugsafval in natuurgebieden. Begin april werd drugsafval aangetroffen op vijf verschillende locaties in de regio Weert en Nederweert in Limburg. Aling vertelt: "We vinden het ook vervelend wanneer een natuurgebied wordt verwoest door het lozen van drugsafval". Daarom moet de drugsgebruiker zich volgens de politie bewust gaan worden van wat er "achter zijn pil zit".

Akelig

Shamiro van der Geld, nachtburgemeester van Amsterdam, is van mening: "Drugsgebruikers zijn niet zo onverschillig over wat "achter een pil zit" als wordt geschetst, omdat het belletje met je dealer niet bellen is met je beste vriend." Van der Geld stelt: "De transacties zijn akelig en kopers weten niet met wie of wat ze te maken hebben.

"Dit is het enige stukje drugswereld wat men meekrijgt en het liefst niets te maken mee wilt hebben."

"Ik vind het jammer dat op deze manier de vinger wordt gewezen naar het nachtleven", zegt Van der Geld. "Het nachtleven zal veel meer hebben aan samenwerking tussen politie en gebruiker, in plaats van dat wij een boetekleed omgedaan krijgen."

Page Break

Wie zei dat wanneer de vraag blijft komen het aanbod blijft komen?*

- Luuk Olsthoorn
- Shamiro van der Geld
- **Thomas Aling**
- Toine Spapens

Page Break

Wat werd er gezegd over liquidaties?*

- Dat dit komt door het gebruik van drugs
- Dat dit komt door uitbreiding van de markt
- Dat het heel erg is
- **Dat mensen het erge hieraan vergeten**

Page Break

Wie zei: "We vinden het ook vervelend wanneer een natuurgebied wordt verwoest door het lozen van drugsafval"?*

- Luuk Olsthoorn
- Shamiro van der Geld
- **Thomas Aling**
- Toine Spapens

Page Break

Wie zei dat drugsgebruikers niet zo onverschillig zijn over wat "achter een pil zit" als wordt geschetst?*

- Luuk Olsthoorn
- **Shamiro van der Geld**
- Thomas Aling
- Toine Spapens

Page Break

Wat is de reden dat drugsgebruikers niet zo onverschillig zijn over wat "achter de pil zit" als wordt geschetst?*

- **De dealer bellen is niet bellen met je beste vriend**
- Ze vinden het vervelend wanneer een natuurgebied wordt verwoest door het lozen van afval
- Ze vinden liquidaties uit de drugswereld erg
- Ze voelen dat er naar hen gewezen wordt

Page Break

Wie zei: "De transacties zijn akelig en kopers weten niet met wie of wat ze te maken hebben"??*

- Luuk Olsthoorn
- **Shamiro van der Geld**
- Thomas Aling
- Toine Spapens

Page Break

Wie vond het jammer dat er met de vinger gewezen wordt naar het nachtleven??*

- Luuk Olsthoorn
- **Shamiro van der Geld**
- Thomas Aling
- Toine Spapens

Page Break

Waarom vond Van der Geld het jammer dat er naar het nachtleven wordt gewezen??*

- Drugsgebruikers in het nachtleven zijn niet verantwoordelijk voor wat in het criminele circuit gebeurt
- Er worden ook overdag drugs gebruikt en verhandeld
- **Het nachtleven heeft veel meer aan samenwerking tussen politie en gebruiker**
- Omdat hij verantwoordelijk is voor het nachtleven

Page Break

Boetekleed

Is het terecht om de gebruiker een 'boetekleed' om te doen? Toine Spapens, hoogleraar Criminologie aan de Universiteit Tilburg stelt: "Technisch gezien klopt het. Die markt kan alleen bestaan als mensen het product willen kopen."

Spapens legt uit: "Een jaar of vijftien geleden was een van de redenen dat de productie van XTC afnam, het feit dat het middel een stuk minder populair was geworden. Die trend lijkt nu echter weer om te keren."

Samenwerking

Luuk Olsthoorn van het Centrum Criminaliteitspreventie en Veiligheid stelt: "Je moet het met gebruikers hebben over de achtergrond van drugs, maar het is natuurlijk veel te kort door de bocht om de gebruiker verantwoordelijk te houden voor bijvoorbeeld de liquidaties. De gebruiker kan wel een onderdeel zijn van een oplossing voor drugscriminaliteit".

Olsthoorn voegt toe: "De sleutel ligt in een samenwerking". Die samenwerking is voor zowel rechercheur Aling als nachtburgemeester Van der Geld van groot belang in de strijd tegen drugscriminaliteit.

Van der Geld legt uit: "Het mogelijk maken van samenwerking is dan ook waar het werk van een nachtburgemeester uit bestaat. Ik ben vooral een bruggenbouwer. Ik zou heel goed met het publiek of met clubs kunnen praten. Ik kan dan informatie verschaffen en zou zo ook de politie kunnen helpen."

Page Break

Wie zei: "Die markt kan alleen bestaan als mensen het product willen kopen"?*

Luuk Olsthoorn

Shamiro van der Geld

Thomas Aling

Toine Spapens

Page Break

Wie zei dat de gebruiker een onderdeel kan zijn van een oplossing voor drugscriminaliteit?*

Luuk Olsthoorn

Shamiro van der Geld

Thomas Aling

Toine Spapens

Page Break

Wie zei: "De sleutel ligt in een samenwerking"?*

Luuk Olsthoorn

Shamiro van der Geld

Thomas Aling

Toine Spapens

Page Break

Wat zei Van der Geld over samenwerking?*

Dat dit niet gaat helpen

Dat het zijn werk is om dit mogelijk te maken

Dat hij het onderwijs daarin wil betrekken

Dat niet alle partijen meewerken

Page Break

Wie noemde zichzelf een bruggenbouwer?*

Luuk Olsthoorn

Shamiro van der Geld

Thomas Aling

Toine Spapens

Page Break

Educatie

Van der Geld wil deze informatie bijvoorbeeld verschaffen door drugseducatie. Hij zegt: "Ik zie hoe nummers als *Drank en drugs* van Lil' Kleine jongeren vroeg in aanraking brengen met drugs en vind het daarom belangrijk dat mensen op tijd een realistisch beeld krijgen van het product."

Deze bewustwording vindt de politie cruciaal. Politiewoordvoerder Aling vergelijkt het met het eten van vlees. Hij stelt: "Als je een kippentransport op de snelweg ziet, met allemaal op elkaar gepropte dieren en veren die uit de spijlen steken, kan je je afvragen of je minder kip moet gaan eten".

Nachtburgemeester Van der Geld vindt dat een mooie vergelijking. Hij zegt: "Gelukkig heb je ook een biologische optie als het gaat om vlees en dat kun je ook doortrekken naar drugs. Daarbij pleit ik voor legalisering, zodat je de misdaad weghaalt en je ook een gezonder product kan maken."

Legalisering

Van der Geld is dus een voorstander van de legalisering van bepaalde drugs. Het zou ook de eerdergenoemde samenwerking kunnen vergemakkelijken. "Doordat het in de illegaliteit is spreken mensen er ook niet graag over, maar ik heb wel het gevoel dat mensen hier een stap in willen maken."

Door legalisering van een product verdwijnt de markt voor de georganiseerde misdaad, legt hoogleraar Spapens uit. Hij stelt: "Maar daar zitten ook weer allerlei andere haken en ogen aan, zoals negatieve gezondheidseffecten. En of je er zo blij mee moet zijn dat 'Big Pharma' dan die markt gaat overnemen weet ik ook zo net nog niet."

Olsthoorn van het CCV vraagt zich af of legalisering de criminaliteit eigenlijk wel zou raken. Hij zegt: "Dat gebeurt bijvoorbeeld hennepteelt en XTC, dat wordt ook door criminelen geëxporteerd. Je zou legalisering dan op grotere schaal moeten afspreken, zoals de EU of wereldwijd."

Verantwoordelijkheid

Is het terecht om de drugsgebruiker te vragen verantwoordelijkheid te nemen voor zijn bijdrage aan georganiseerde misdaad? Het is niet te ontkennen dat de vrager van een product zorgt voor een aanbod, maar zoals Toine Spapens zegt: "Het stoppen van de Nederlandse vraag naar drugs maakt geen einde aan de criminaliteit. Dan blijft een buitenlandse vraag over waar op ingespeeld kan worden."

Meerdere partijen proberen bij te dragen aan een oplossing voor drugsproblematiek, en als die de verantwoordelijkheid delen, kan er een heel eind gekomen worden, zo lijkt de algehele mening. De politie kan de gebruiker vragen bewust te zijn van de gevolgen van gebruik, maar heeft zelf nog altijd de taak om, zoals Aling het zegt, de "boeven te vangen".

Page Break

Wie of wat brengt jongeren vroeg in aanraking met drugs?*

- Films, series en programma's waarin drugs gebruikt worden
- Het Internet
- Hun oudere broers en zussen
- Muziek over drugs

Page Break

Wie vergeleek bewustwording van drugscriminaliteit met het eten van vlees?*

- Luuk Olsthoorn
- Shamiro van der Geld
- **Thomas Aling**
- Toine Spapens

Page Break

Wie zei: "Door legalisering van een product verdwijnt de markt voor de georganiseerde misdaad"?*

- Luuk Olsthoorn
- Shamiro van der Geld
- Thomas Aling
- **Toine Spapens**

Page Break

Wat is een nadeel van legalisering van drugs?*

- Criminelen gaan andere, gevaarlijkere dingen doen
- Het is makkelijk te verkrijgen
- **Het heeft negatieve gezondheidseffecten**
- Het wordt een normaal product

Page Break

Wie zei: "Het stoppen van de Nederlandse vraag naar drugs maakt geen einde aan de criminaliteit"?*

- Luuk Olsthoorn
- Shamiro van der Geld
- Thomas Aling
- **Toine Spapens**

Page Break

Hoe goed kon u dit artikel begrijpen?*

- Erg makkelijk
- Makkelijk
- Een beetje makkelijk
- Niet moeilijk of makkelijk
- Een beetje moeilijk
- Moeilijk
- Erg moeilijk

7.4. Verklarende tekst - indirecte rede

Strijd tegen drugscriminaliteit: Moeten gebruikers in de spiegel kijken?

Draagt de gebruiker van drugs zoals XTC en wiet verantwoordelijkheid in de bestrijding van georganiseerde drugsmisdaad, of niet? Die discussie kwam deze week op gang. De gebruiker zou zich meer bewust moeten worden dat hij met zijn consumptie een wereld van illegale drugshandel financiert, maar is die bewering terecht? We vragen het Thomas Aling van de Nationale Recherche; Shamiro van der Geld, nachtburgemeester van Amsterdam; Toine Spapens, hoogleraar Criminologie aan de Universiteit van Tilburg; en Luuk Olsthoorn van het Centrum Criminaliteitspreventie en Veiligheid.

Thomas Aling van de Nationale Recherche stelt dat de drugstoevoer uit productielanden als Colombia is toegenomen en daarmee ook de mogelijkheid om geld te verdienen, en als de vraag blijft komen, blijft het aanbod komen. Daarom zouden drugsgebruikers zich bewuster moeten worden van het criminele circuit dat de drugs verschaft.

Bij dit criminele circuit kan gedacht worden aan de reeks liquidaties in Amsterdam rond de 'mocro-maffia'. Zo werd in januari de 29-jarige Anass el Ajjoudi, een bekende van de politie en justitie, doodgeschoten in Amsterdam Zuid. Aling stelt dat men de liquidaties ziet en denkt: "Och wat erg allemaal", maar dat wanneer ze dan zelf een pil slikken lijken ze dat erge toch te zijn vergeten.

Ook worden regelmatig vondsten gedaan van drugsafval in natuurgebieden. Begin april werd drugsafval aangetroffen op vijf verschillende locaties in de regio Weert en Nederweert in Limburg. Aling vertelt dat we het ook vervelend vinden wanneer een natuurgebied wordt verwoest door het lozen van drugsafval. Daarom moet de drugsgebruiker zich volgens de politie bewust gaan worden van wat er "achter zijn pil zit".

Akelig

Shamiro van der Geld, nachtburgemeester van Amsterdam, is van mening dat drugsgebruikers niet zo onverschillig zijn over wat "achter een pil zit" als wordt geschetst, omdat het belletje met je dealer niet bellen is met je beste vriend. Van der Geld stelt dat de transacties akelig zijn en dat kopers niet weten met wie of wat ze te maken hebben.

Dit is het enige stukje drugswereld wat men meekrijgt en het liefst niets te maken mee wilt hebben.

Van der Geld vindt het jammer dat op deze manier de vinger wordt gewezen naar het nachtleven. Hij zegt dat het nachtleven veel meer zal hebben aan samenwerking tussen politie en gebruiker, in plaats van dat zij een boetekleed omgedaan krijgen.

Page Break

Wie zei dat wanneer de vraag blijft komen het aanbod blijft komen?*

- Luuk Olsthoorn
- Shamiro van der Geld
- **Thomas Aling**
- Toine Spapens

Page Break

Wat werd er gezegd over liquidaties?*

- Dat dit komt door het gebruik van drugs
- Dat dit komt door uitbreiding van de markt
- Dat het heel erg is
- **Dat mensen het erge hieraan vergeten**

Page Break

Wie zei: "We vinden het ook vervelend wanneer een natuurgebied wordt verwoest door het lozen van drugsafval"?*

- Luuk Olsthoorn
- Shamiro van der Geld
- **Thomas Aling**
- Toine Spapens

Page Break

Wie zei dat drugsgebruikers niet zo onverschillig zijn over wat "achter een pil zit" als wordt geschetst?*

- Luuk Olsthoorn
- **Shamiro van der Geld**
- Thomas Aling
- Toine Spapens

Page Break

Wat is de reden dat drugsgebruikers niet zo onverschillig zijn over wat "achter de pil zit" als wordt geschetst?*

- **De dealer bellen is niet bellen met je beste vriend**
- Ze vinden het vervelend wanneer een natuurgebied wordt verwoest door het lozen van afval
- Ze vinden liquidaties uit de drugswereld erg
- Ze voelen dat er naar hen gewezen wordt

Page Break

Wie zei: "De transacties zijn akelig en kopers weten niet met wie of wat ze te maken hebben"?*

- Luuk Olsthoorn
- **Shamiro van der Geld**
- Thomas Aling
- Toine Spapens

Page Break

Wie vond het jammer dat er met de vinger gewezen wordt naar het nachtleven?*

- Luuk Olsthoorn
- **Shamiro van der Geld**
- Thomas Aling
- Toine Spapens

Page Break

Waarom vond Van der Geld het jammer dat er naar het nachtleven wordt gewezen?*

- Drugsgebruikers in het nachtleven zijn niet verantwoordelijk voor wat in het criminele circuit gebeurt
- Er worden ook overdag drugs gebruikt en verhandeld
- **Het nachtleven heeft veel meer aan samenwerking tussen politie en gebruiker**
- Omdat hij verantwoordelijk is voor het nachtleven

Page Break

Boetekleed

Is het terecht om de gebruiker een 'boetekleed' om te doen? Toine Spapens, hoogleraar Criminologie aan de Universiteit Tilburg stelt dat het technisch gezien klopt, omdat die markt alleen kan bestaan als mensen het product willen kopen.

Spapens legt uit dat een jaar of vijftien geleden een van de redenen dat de productie van XTC afnam, het feit was dat het middel een stuk minder populair was geworden. Die trend lijkt nu echter weer om te keren.

Samenwerking

Luuk Olsthoorn van het Centrum Criminaliteitspreventie en Veiligheid stelt dat je het met gebruikers moet hebben over de achtergrond van drugs, maar het is natuurlijk veel te kort door de bocht om de gebruiker verantwoordelijk te houden voor bijvoorbeeld de liquidaties. De gebruiker kan wel een onderdeel zijn van een oplossing voor drugscriminaliteit.

Olsthoorn voegt toe dat de sleutel ligt in een samenwerking. Die samenwerking is voor zowel recherechwoordvoerder Aling als nachtburgemeester Van der Geld van groot belang in de strijd tegen drugscriminaliteit.

Van der Geld legt uit dat het mogelijk maken van samenwerking dan ook is waar het werk van een nachtburgemeester uit bestaat, hij is vooral een bruggenbouwer. Hij zou heel goed met het publiek of met clubs kunnen praten. Hij kan dan informatie verschaffen en zou zo ook de politie kunnen helpen.

Page Break

Wie zei: "Die markt kan alleen bestaan als mensen het product willen kopen"??*

- Luuk Olsthoorn
- Shamiro van der Geld
- Thomas Aling
- **Toine Spapens**

Page Break

Wie zei dat de gebruiker een onderdeel kan zijn van een oplossing voor drugscriminaliteit??*

- **Luuk Olsthoorn**
- Shamiro van der Geld
- Thomas Aling
- Toine Spapens

Page Break

Wie zei: "De sleutel ligt in een samenwerking"?*

- **Luuk Olsthoorn**
- Shamiro van der Geld
- Thomas Aling
- Toine Spapens

Page Break

Wat zei Van der Geld over samenwerking?*

- Dat dit niet gaat helpen
- **Dat het zijn werk is om dit mogelijk te maken**
- Dat hij het onderwijs daarin wil betrekken
- Dat niet alle partijen meewerken

Page Break

Wie noemde zichzelf een bruggenbouwer?*

- Luuk Olsthoorn
- **Shamiro van der Geld**
- Thomas Aling
- Toine Spapens

Page Break

Educatie

Van der Geld wil deze informatie bijvoorbeeld verschaffen door drugseducatie. Hij zegt dat hij ziet hoe nummers als *Drank en drugs* van Lil' Kleine jongeren vroeg in aanraking brengen met drugs en vindt het daarom belangrijk dat mensen op tijd een realistisch beeld krijgen van het product.

Deze bewustwording vindt de politie cruciaal. Politiewoordvoerder Aling vergelijkt het met het eten van vlees. Hij stelt dat als je een kippentransport op de snelweg ziet, met allemaal op elkaar gepropte dieren en veren die uit de spijlen steken, je je kan afvragen of je minder kip moet gaan eten.

Nachtburgemeester Van der Geld vindt dat een mooie vergelijking. Hij zegt dat je gelukkig ook een biologische optie hebt als het gaat om vlees en dat je dat ook kunt doortrekken naar drugs. Daarbij pleit hij voor legalisering, zodat je de misdaad weghaalt en je ook een gezonder product kan maken.

Legalisering

Van der Geld is dus een voorstander van de legalisering van bepaalde drugs. Het zou ook de eerdergenoemde samenwerking kunnen vergemakkelijken. Hij zegt dat doordat het in de illegaliteit is, mensen er ook niet graag over spreken, maar dat hij wel het gevoel heeft dat mensen hier een stap in willen maken.

Door legalisering van een product verdwijnt de markt voor de georganiseerde misdaad, legt hoogleraar Spapens uit. Hij stelt dat daar echter ook weer allerlei andere haken en ogen aan zitten, zoals negatieve gezondheidseffecten. En hij weet ook zo net nog niet of je er zo blij mee moet zijn dat 'Big Pharma' dan die markt gaat overnemen.

Olsthoorn van het CCV vraagt zich af of legalisering de criminaliteit eigenlijk wel zou raken. Hij zegt dat het bijvoorbeeld gebeurt bij hennepsteelt en XTC, dat wordt ook door criminelen geëxporteerd. Je zou legalisering dan op grotere schaal moeten afspreken, zoals de EU of wereldwijd.

Verantwoordelijkheid

Is het terecht om de drugsgebruiker te vragen verantwoordelijkheid te nemen voor zijn bijdrage aan georganiseerde misdaad? Het is niet te ontkennen dat de vrager van een product zorgt voor een aanbod, maar zoals Toine Spapens zegt maakt het stoppen van de Nederlandse vraag naar drugs geen einde aan de criminaliteit. Dan blijft een buitenlandse vraag over waar op ingespeeld kan worden.

Meerdere partijen proberen bij te dragen aan een oplossing voor drugsproblematiek, en als die de verantwoordelijkheid delen, kan er een heel eind gekomen worden, zo lijkt de algehele mening. De politie kan de gebruiker vragen bewust te zijn van de gevolgen van gebruik, maar heeft zelf nog altijd de taak om, zoals Aling het zegt, de "boeven te vangen".

Page Break

Wie of wat brengt jongeren vroeg in aanraking met drugs?*

- Films, series en programma's waarin drugs gebruikt worden
- Het Internet
- Hun oudere broers en zussen
- Muziek over drugs

Page Break

Wie vergeleek bewustwording van drugscriminaliteit met het eten van vlees?*

- Luuk Olsthoorn
- Shamiro van der Geld
- **Thomas Aling**
- Toine Spapens

Page Break

Wie zei: "Door legalisering van een product verdwijnt de markt voor de georganiseerde misdaad"?*

- Luuk Olsthoorn
- Shamiro van der Geld
- Thomas Aling
- **Toine Spapens**

Page Break

Wat is een nadeel van legalisering van drugs?*

- Criminelen gaan andere, gevaarlijkere dingen doen
- Het is makkelijk te verkrijgen
- **Het heeft negatieve gezondheidseffecten**
- Het wordt een normaal product

Page Break

Wie zei: "Het stoppen van de Nederlandse vraag naar drugs maakt geen einde aan de criminaliteit"?*

- Luuk Olsthoorn
- Shamiro van der Geld
- Thomas Aling
- **Toine Spapens**

Page Break

Hoe goed kon u dit artikel begrijpen?*

- Erg makkelijk
- Makkelijk
- Een beetje makkelijk
- Niet moeilijk of makkelijk
- Een beetje moeilijk
- Moeilijk
- Erg moeilijk

7.5. Narratieve tekst - directe rede

Deze scène is een aangepaste scène uit het boek *Heer van de vliegen* (Lord of the flies) van William Golding. Er is een vliegtuig met jongens neergestort op een onbewoond eiland. De jongens komen in deze scène voor het eerst bij elkaar nadat Ralph op een tritonshoorn blaast, waar de jongens op af komen, zo ook het jongenskoor, met Jack Merridew als leider.

Jack vroeg: "Waar is de man met de trompet?"

Ralph begreep dat hij nog verblind was door de zon en antwoordde: "Er is geen man met een trompet. Ik was het."

Jack kwam dichterbij en staaarde naar Ralph, waarbij hij zijn gezicht in een onvoldane plooi trok. De aanblik van Ralph leek hem niet bijster te bevallen. Hij draaide zich snel om, zodat zijn zwarte koorhemd om hem heen zwierde.

"Dus er is geen schip?" vroeg Jack. En nogmaals: "Dus er is hier geen man?"

Ralph sprak tegen zijn rug: "Nee, we houden een bijeenkomst. Kom erbij."

De jongens in koorhemden maakten zich los uit het strakke gelid. Jack schreeuwde hen toe: "Koor! Staan blijven!"

Gelaten voegde het koor zich weer netjes in twee hechte rijen en ging weer wankelend en wel in de zon staan. Niettemin protesteerde Simon zachtjes: "Toe, Merridew. Alsjeblieft, Merridew... mogen we niet zitten?"

Toen stortte hij voorover in het zand. De anderen traden uit de rij en hesen de gevallen jongen op de rotsplaat. Daar legden ze hem neer om bij te komen. De strak kijkende Merridew koos eieren voor zijn geld en zei: "Goed dan. Ga maar zitten. En laat hem verder met rust."

Het koor protesteerde: "Maar Merridew."

Merridew zei: "Hij valt om de haverklap flauw, dat deed hij ook in Gibraltar en in Addis. En bij de metten, boven op de cantor nog wel."

Dit laatste stukje schoolklap leidde tot gegiechel onder de koorleden, die Ralph belangstellend opnamen. Piggy ging bedremmeld aan de andere kant van Ralph zitten en begon zijn brillenglazen te poetsen.

Merridew richtte zich tot Ralph en vroeg: "Zijn er helemaal geen volwassenen?"

Ralph zei: "Nee."

Page Break

Wie vroeg waar de man met de trompet was?*

- **Jack Merridew**
- Piggy
- Ralph
- Simon

Page Break

Wie zei: "We houden een bijeenkomst"?*

- Jack Merridew
- Piggy
- **Ralph**
- Simon

Page Break

Wie vroeg om te mogen zitten?*

- Jack Merridew
- Piggy
- Ralph
- Simon

Page Break

Wat werd er gezegd over Simon?*

- Dat hij de schelp heeft
- Dat hij de aanvoerder moet worden
- Dat hij dom is
- **Dat hij vaak flauwvalt**

Page Break

Wie zei dat Simon om de haverklap flauwvalt?*

- **Jack Merridew**
- Piggy
- Ralph
- Roger

Page Break

Wat werd er gezegd over de volwassenen?*

- Dat ze de jongens komen redden
- Dat ze dood zijn
- Dat ze een trompet hebben
- **Dat ze er niet zijn**

Page Break

Wie vroeg: "Zijn er helemaal geen volwassenen"?*

- **Jack Merridew**
- Piggy
- Ralph
- Simon

Page Break

Merridew ging op een boomstam zitten en keek de kring rond en zei: "Dan zullen we onszelf moeten redden."

Vanaf zijn veilige plek aan de andere kant van Ralph zei Piggy bedeesd: "Daarom houdt Ralph een bijeenkomst. Zodat we kunnen besluiten wat we moeten doen. We hebben de namen opgenomen. Dat is Johnny. Die twee daaro zijn tweelingen, Sam en Eric. Wie is Eric...? Jij? Nee... jij bent Sam..."

Sam zei: "Ik ben Sam."

Eric zei: "En ik ben Eric."

Ralph zei: "Namen zijn wel handig. Ik ben dus Ralph."

Piggy zei: "De meeste namen hebben we, die heb ik daarnet verzameld."

Merridew vroeg: "Waarom zou ik Jack moeten heten? Mijn naam is Merridew."

Ralph draaide zich snel naar hem toe. Hier sprak iemand die wist wat hij wilde.

Piggy ging door: "En dan, die jongen daar... ik ben effe vergeten..."

Jack Merridew zei: "Jij kletst te veel, kop dicht, papzak."

Er klonk gelach.

Ralph riep: "Hij heet geen Papzak, zijn echte naam is Piggy!"

De jongens riepen: "Piggy!", "Piggy!", "O, Piggy!"

Iedereen bulderde van het lachen, zelfs de kleinste jongetjes deden mee. Piggy voelde zich buitengesloten en poetste zijn brillenglazen. Uiteindelijk stierf het gelach weg en gingen ze verder met de namen. Je had Maurice, na Jack de op een na grootste koorknaap, maar hij was breedgeschouderd en grijsde de hele tijd opgewekt. Dan was er een frêle schichtige jongen die niemand kende, die zich afzijdig hield en zich met grote innerlijke verbeterheid voor alles en iedereen leek af te sluiten. Hij mompelde: "Ik heet Roger." en zweeg verder weer. Bill, Robert, Harold, Henry. De Simon, de koorknaap die was flauwgevallen, ging met zijn rug tegen een palmboom zitten, glimlachte bleekjes naar Ralph en zei: "Ik heet Simon."

Jack zei: "We moeten samen beslissen hoe we gered kunnen worden."

Page Break

Waarom werd er een bijeenkomst gehouden?*

- Om de namen te verzamelen
- Om een aanvoerder te kiezen
- Om op de tritonshoorn te blazen
- **Om te besluiten hoe ze zichzelf moeten redden**

Page Break

Wie zei dat ze namen hebben verzameld?*

- Jack Merridew
- **Piggy**
- Ralph
- Roger

Page Break

Wat werd er over namen gezegd?*

- Dat de jongens mogen kiezen hoe ze heten
- Dat sommige jongens hun achternaam niet weten
- Dat ze grappig zijn
- **Dat ze verzameld zijn**

Page Break

Wie noemde Piggy 'Papzak'?*

- **Jack Merridew**
- Ralph
- Roger
- Simon

Page Break

Waarom lachten de jongens?*

- Omdat er geen volwassenen zijn
- **Om Piggy's naam**
- Omdat Simon flauwvalt
- Om de tritonshoorn

Page Break

Wie zei dat ze samen moeten beslissen hoe ze gered kunnen worden?*

- **Jack Merridew**
- Piggy
- Ralph
- Simon

Page Break

Er ontstond enig geroezemoes. Een van de kleine jongetjes, Henry, zei: "Ik wil naar huis."

Ralph zei afwezig: "Kop dicht." Hij hield de tritonshoorn omhoog en zei: "Volgens mij hebben we een leider nodig om dingen te beslissen."

De jongens riepen: "Een aanvoerder! Een aanvoerder!"

Jack zei met vanzelfsprekende eigendunk: "Ik kan het beste aanvoerder worden, want ik ben de leider van het koor en hoofd van de leerlingenraad. Ik kan de hoge cis zingen."

Weer klonk geroezemoes.

"Mooi zo," zei Jack, "ik..."

Hij weifelde even. De donkerharige jongen, Roger, liet eindelijk ook van zich horen en zei: "Laten we erover stemmen."

De jongens riepen weer door elkaar heen: "Ja!" "Stemmen over een aanvoerder!" "Laten we stemmen..."

Een stemming klonk als aantrekkelijk tijdverdrijf. Jack wilde protesteren, maar uit het rumoer viel op te maken dat de algemene behoefte aan een leider was omgeslagen in de wens Ralph bij acclamatie te verkiezen. Geen van de jongens had daar een gegronde reden voor kunnen geven, want Piggy had het meest blijk gegeven van intelligentie en Jack was de aangewezen leidersfiguur. Maar zoals hij daar zat ging er een zekere rust van Ralph uit, die hem van de twee onderscheidde. Hij was een imposante en aantrekkelijke verschijning, en bovendien was er een duistere maar krachtigste factor van al: hij had de tritonshoorn. Het wezen dat daarop had geblazen, en op de rotsplaat op hen had zitten wachten met het kwetsbare ding op zijn knieën, was boven de anderen verheven.

De jongens riepen: "Die jongen met de schelp." "Ralph! Ralph!" "Die jongen met dat trompetgeval moet aanvoerder worden."

Ralph maande met opgeheven hand tot stilte.

Ralph zei: "Goed dan." En vroeg: "Wie wil Jack als aanvoerder?"

Met lamlendige volgzzaamheid staken de leden van het koor hun hand op.

Daarna vroeg Ralph: "En wie wil mij?"

Onmiddellijk gingen alle handen behalve die van de koorknapen en Piggy de lucht in. Toen stak ook Piggy schoorvoetend zijn hand op.

Ralph telde.

Hij zei: "Nou, dan ben ik dus aanvoerder."

Page Break

Wie zei: "Ik wil naar huis"?*

- **Henry**
- Piggy
- Roger
- Simon

Page Break

Wie zei: "Volgens mij hebben we een leider nodig om dingen te beslissen"?*

- Jack Merridew
- Piggy
- **Ralph**
- Roger

Page Break

Waar riepen de jongens om?*

- **Om een aanvoerder**
- Om gered te worden
- Om naar huis te gaan
- Om eten

Page Break

Wie zei: "Ik kan het beste aanvoerder worden"?*

- **Jack Merridew**
- Piggy
- Ralph
- Roger

Page Break

Wie zei: "Laten we erover stemmen"?*

- Jack Merridew
- Piggy
- Ralph
- **Roger**

Page Break

Hoe goed kon u dit verhaal begrijpen?*

- Erg makkelijk
- Makkelijk
- Een beetje makkelijk
- Niet moeilijk of makkelijk
- Een beetje moeilijk
- Moeilijk
- Erg moeilijk

Page Break

Komt dit verhaal u bekend voor?*

- Ja
- Een beetje
- Nee

7.6. Narratieve tekst - indirecte rede

Deze scène is een aangepaste scène uit het boek Heer van de vliegen (Lord of the flies) van William Golding. Er is een vliegtuig met jongens neergestort op een onbewoond eiland. De jongens komen in deze scène voor het eerst bij elkaar nadat Ralph op een tritonshoorn blaast, waar de jongens op af komen, zo ook het jongenskoor, met Jack Merridew als leider.

Jack vroeg waar de man met de trompet was.

Ralph begreep dat hij nog verblind was door de zon en antwoordde dat er geen man met een trompet was en dat hij het was.

Jack kwam dichterbij en staarde naar Ralph, waarbij hij zijn gezicht in een onvoldane plooi trok. De aanblik van Ralph leek hem niet bijster te bevallen. Hij draaide zich snel om, zodat zijn zwarte koorhemd om hem heen zwierde.

Jack vroeg of er geen schip was. En nogmaals of er geen man was.

Ralph sprak tegen zijn rug dat dit niet zo was, dat ze een bijeenkomst hielden en nodigde hen uit.

De jongens in koorhemden maakten zich los uit het strakke gelid. Jack schreeuwde hen toe dat ze moesten blijven staan.

Gelaten voegde het koor zich weer netjes in twee hechte rijen en ging weer wankelend en wel in de zon staan. Niettemin protesteerde Simon zachtjes, hij smeekte en vroeg of ze niet mochten zitten.

Toen stortte hij voorover in het zand. De anderen traden uit de rij en hesen de gevallen jongen op de rotsplaat. Daar legden ze hem neer om bij te komen. De strak kijkende Merridew koos eieren voor zijn geld en zei dat ze maar mochten gaan zitten en hem verder met rust moesten laten.

Het koor protesteerde met een maar.

Merridew zei dat hij om de haverklap flauwvalt en dat hij dat ook in Gibraltar en in Addis deed. En bij de metten, boven op de cantor nog wel.

Dit laatste stukje schoolklap leidde tot gegiechel onder de koorleden, die Ralph belangstellend opnamen. Piggy ging bedremmeld aan de andere kant van Ralph zitten en begon zijn brillenglazen te poetsen.

Merridew richtte zich tot Ralph en vroeg of er helemaal geen volwassenen waren.

Ralph zei dat dit niet zo was.

Page Break

Wie vroeg waar de man met de trompet was?*

- **Jack Merridew**
- Piggy
- Ralph
- Simon

Page Break

Wie zei: "We houden een bijeenkomst"?*

- Jack Merridew
- Piggy
- **Ralph**
- Simon

Page Break

Wie vroeg om te mogen zitten?*

- Jack Merridew
- Piggy
- Ralph
- Simon

Page Break

Wat werd er gezegd over Simon?*

- Dat hij de schelp heeft
- Dat hij de aanvoerder moet worden
- Dat hij dom is
- **Dat hij vaak flauwvalt**

Page Break

Wie zei dat Simon om de haverklap flauwvalt?*

- **Jack Merridew**
- Piggy
- Ralph
- Roger

Page Break

Wat werd er gezegd over de volwassenen?*

- Dat ze de jongens komen redden
- Dat ze dood zijn
- Dat ze een trompet hebben
- **Dat ze er niet zijn**

Page Break

Wie vroeg: "Zijn er helemaal geen volwassenen?!"*

- **Jack Merridew**
- Piggy
- Ralph
- Simon

Page Break

Merridew ging op een boomstam zitten en keek de kring rond en zei dat ze dan zichzelf zouden moeten redden.

Vanaf zijn veilige plek aan de andere kant van Ralph zei Piggy bedeesd dat Ralph daarom een bijeenkomst hield. Zodat ze konden besluiten wat ze moesten doen. Hij zei dat ze de namen hadden opgenomen. Hij noemde Johnny en daarna de tweelingen, Sam en Eric. Hij vroeg hen wie Eric was en wie Sam en raakte in de war.

Sam zei dat hij Sam was.

Eric zei dat hij Eric was.

Ralph zei dat namen wel handig waren en zei dat hij Ralph was.

Piggy zei dat ze de meeste namen hadden en dat hij die net had verzameld.

Merridew vroeg waarom hij Jack zou moeten heten en zei dat zijn naam Merridew was.

Ralph draaide zich snel naar hem toe. Hier sprak iemand die wist wat hij wilde.

Piggy ging door, noemde een jongen en zei dat hij het even was vergeten.

Jack Merridew zei dat hij te veel kletste en beval hem zijn kop dicht te houden, waarbij hij hem papzak noemde.

Er klonk gelach.

Ralph riep dat hij geen Papzak heette en dat zijn echte naam Piggy was.

De jongens riepen de naam allemaal uit.

Iedereen bulderde van het lachen, zelfs de kleinste jongetjes deden mee. Piggy voelde zich buitengesloten en poetste zijn brillenglazen. Uiteindelijk stierf het gelach weg en gingen ze verder met de namen. Je had Maurice, na Jack de op een na grootste koorknaap, maar hij was breedgeschouderd en grijnsde de hele tijd opgewekt. Dan was er een frêle schichtige jongen die niemand kende, die zich afzijdig hield en zich met grote innerlijke verbetenheid voor alles en iedereen leek af te sluiten. Hij mompelde dat hij Roger heette en zweeg verder weer. Bill, Robert, Harold, Henry. Simon, de koorknaap die was flauwgevallen, ging met zijn rug tegen een palmboom zitten, glimlachte bleekjes naar Ralph en zei dat hij Simon heette.

Jack zei dat ze samen moesten beslissen hoe ze gered konden worden.

Page Break

Waarom werd er een bijeenkomst gehouden?*

- Om de namen te verzamelen
- Om een aanvoerder te kiezen
- Om op de tritonshoorn te blazen
- **Om te besluiten hoe ze zichzelf moeten redden**

Page Break

Wie zei dat ze namen hebben verzameld?*

- Jack Merridew
- **Piggy**
- Ralph
- Roger

Page Break

Wat werd er over namen gezegd?*

- Dat de jongens mogen kiezen hoe ze heten
- Dat sommige jongens hun achternaam niet weten
- Dat ze grappig zijn
- **Dat ze verzameld zijn**

Page Break

Wie noemde Piggy 'Papzak'?*

- **Jack Merridew**
- Ralph
- Roger
- Simon

Page Break

Waarom lachten de jongens?*

- Omdat er geen volwassenen zijn
- **Om Piggy's naam**
- Omdat Simon flauwvalt
- Om de tritonshoorn

Page Break

Wie zei dat ze samen moeten beslissen hoe ze gered kunnen worden?*

- **Jack Merridew**
- Piggy
- Ralph
- Simon

Page Break

Er ontstond enig geroezemoes. Een van de kleine jongetjes, Henry, zei dat hij naar huis toe wilde.

Ralph zei hem afwezig zijn kop dicht te houden. Hij hield de tritonshoorn omhoog en zei dat ze volgens hem een leider nodig hadden om dingen te beslissen.

De jongens riepen om een aanvoerder.

Jack zei met vanzelfsprekende eigendunk dat hij het beste aanvoerder kon worden, omdat hij de leider van het koor en hoofd van de leerlingenraad was en de hoge cis kon zingen.

Weer klonk geroezemoes.

Jack begon aan een verhaal. Hij weifelde even. De donkerharige jongen, Roger, liet eindelijk ook van zich horen en stelde voor om erover te stemmen.

De jongens riepen weer door elkaar heen om te stemmen over een aanvoerder.

Een stemming klonk als aantrekkelijk tijdverdrijf. Jack wilde protesteren, maar uit het rumoer viel op te maken dat de algemene behoefte aan een leider was omgeslagen in de wens

Ralph bij acclamatie te verkiezen. Geen van de jongens had daar een gegronde reden voor kunnen geven, want Piggy had het meest blijk gegeven van intelligentie en Jack was de aangewezen leidersfiguur. Maar zoals hij daar zat ging er een zekere rust van Ralph uit, die hem van de twee onderscheidde. Hij was een imposante en aantrekkelijke verschijning, en bovendien was er een duistere maar krachtigste factor van al: hij had de tritonshoorn. Het wezen dat daarop had geblazen, en op de rotsplaat op hen had zitten wachten met het kwetsbare ding op zijn knieën, was boven de anderen verheven.

De jongens riepen dat die jongen met dat trompetgeval, de schelp, dat Ralph aanvoerder moest worden.

Ralph maande met opgeheven hand tot stilte.

Ralph vond dat goed en vroeg wie Jack als aanvoerder wilde.

Met lamlendige volgzzaamheid staken de leden van het koor hun hand op.

Daarna vroeg Ralph wie hem wilde.

Onmiddellijk gingen alle handen behalve die van de koorknapen en Piggy de lucht in.

Toen stak ook Piggy schoorvoetend zijn hand op.

Ralph telde.

Hij zei dat hij dus aanvoerder was.

Page Break

Wie zei: "Ik wil naar huis"?*

- **Henry**
- Piggy
- Roger
- Simon

Page Break

Wie zei: "Volgens mij hebben we een leider nodig om dingen te beslissen"?*

- Jack Merridew
- Piggy
- **Ralph**
- Roger

Page Break

Waar riepen de jongens om?*

- **Om een aanvoerder**
- Om gered te worden
- Om naar huis te gaan
- Om eten

Page Break

Wie zei: "Ik kan het beste aanvoerder worden"?*

- **Jack Merridew**
- Piggy
- Ralph
- Roger

Page Break

Wie zei: "Laten we erover stemmen"?*

- Jack Merridew
- Piggy
- Ralph
- **Roger**

Page Break

Hoe goed kon u dit verhaal begrijpen?*

- Erg makkelijk
- Makkelijk
- Een beetje makkelijk
- Niet moeilijk of makkelijk
- Een beetje moeilijk
- Moeilijk
- Erg moeilijk

Page Break

Komt dit verhaal u bekend voor?*

- Ja
- Een beetje
- Nee

7.7. Waar gaat het onderzoek over?

Nu volgen een aantal demografische vragen. Voordat u dat doet, waar denkt u waar dit onderzoek over gaat?*

7.8. Gegevens

Wat is uw leeftijd (in jaren)?*

Wat is uw geslacht?*

- Man
- Vrouw
- Anders, namelijk _____

Wat is uw hoogst genoten opleiding?*

- Basisonderwijs
- VMBO/MAVO
- HAVO
- VWO/Atheneum/Gymnasium
- MBO
- HBO
- WO
- Anders, namelijk _____

Wat is uw moedertaal?*

Heeft u dyslexie?*

- Ja
- Nee
- Geen antwoord

Wat voor apparaat heeft u gebruikt om dit onderzoek in te vullen?*

- Laptop
- Desktop
- Smartphone
- Anders, namelijk _____

7.9. Meer informatie

Wilt u meer informatie over dit onderzoek als het is afgerond? Laat dan hieronder uw emailadres achter

Heeft u nog vragen en/of opmerkingen? Dan kunt u deze hieronder achterlaten

7.10. Afsluiting

Hartelijk dank voor uw deelname aan dit onderzoek. U heeft mij hier veel mee geholpen. Om uw gegevens op te slaan, klik op de pijl rechtsonder.

Else Wijfjes.